

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на год. 4 ф.,
на по године 2 ф.За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 ф., на по год. 3 ф.За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран. у злату.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Претплату на „Глас Црногорца“ и „Просвјету“ за годину 1901 прима за Црну Гору, Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину и све стране земље посредно и непосредно Администрација Званичних Листова на Цетињу (Cettigné Monténégro), а коме је наручије може претплату слати Оштравиништу Главне Поште на Цетиње (Cettigné Monténégro) и г. Петру Рамадановићу к. ц. агенту у Котор (Cattaro, Dalmatien).

„Глас Црногорца“ и „Просвјета“ неће се никоме слаати, ко се не јави својом претплатом.

„Глас Црногорца“ стоји:

За Црну Гору на годину 4 фор.,
на пола године 2 фор.

За Аустро-Угарску Босну и Херцеговину на годину 6 фор., на пола године 3 фор.

За све остале земље на годину
20 франака у злату, на пола године
10 франака у злату.

Претплата на „Глас Црногорца“ прима се само у годишњим и полу-годишњим роковима, по релативној цијени.

„Просвјета“ стоји:

За Црну Гору 2 ф., а за све
остале земље 3 фор.

Претплата на „Просвјету“ прима се само у годишњим роковима.

Цетиње, 15 децембра 1900.

АДМИНИСТРАЦИЈА
ЗВАНИЧНИХ ЛИСТОВА.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ.

— Његово Краљевско Височанство Господар повратио се ономадње с Крушевца на Цетиње

БОЖИЋ!

Ако наша православна црква почиње још од Ваведенија разлијегати се оном веселом пјесмом: „Христостъ раждається славити!“ — не изостаје ни наш српски народ, од мале дјеце до најстарије чељади, из далека веселити се Божићу и справљати се, како ће достојније дочекати тај велики дан, кад се на земљи појавио Богочовјек, да уреди човјечанство међусобним миром и љубави, отворивши му умне очи светом својом науком, која укида ропство и својом једнакошћу и слободу међу људима.

Са висина своје небеске славе, рођен Пречистом Матером, на земљи се појавио под сланим кровом у јаслима, и пред њима су му се поклонили три земаљска цара са пастирима, уз појање анђела оне благе вијести: „Слава Богу на небесима а на земљи мир и међу људима љубав!“ Тако је првом својом појавом на земљи наш велики Учитељ и Спаситељ отпочео давати примјере самоодрицања, скромности и једнакости свију људи, да својом науци боље утврди темељ међу људима. За то света наша православна црква у својим узвишеним Божићним пјесмама

пјена, да је Рождеством Христовим обасјала свијет *свјетлост разума и сунце правде!*

Тај велики значај Рождества Христовог, ту радосну узвишену свјетковину православне цркве наше и дух је српскога народа потпуно схватио, те на Божић друг друга предусријета радосним поздравом: „Мир Божији!“ — „Христос се Ро-ди!“ Па се друг с другом љуби, на-стављајући: „Поклањамо се Богу!“ — „И Рождеству Христову!“ Тако су се наши стари на Божић сријетали и поздрављали и тако смо се ми научили од наших старих; али нова мода са западном образовано-сти продире у српски народ по из-ложеним српским крајевима среством рођених му синова „фино“ образова-них, тако се дух српскога народа мало по мало убија, бришући оне црте, што Србина Србином чине: и бадњаке, и божићно мирбожење, и слављење крснога имена, да само ове главне обичаје споменемо; и да се одрже ови наши лијеви народни обичаји, који су се свето вршили то-ком цијелог овог вијека на заходу, без разлике по палатама као и по простим колибама, бар по овим нашим стра-нама, по којима се воде слијевају у Јадранско море, управо до владичан-ског двора у латинском Задру, — све је уздање у онај тобож необразовани дио српскога народа, који је срећом у великој већини, и који је у свој-јим умотворинама положио темељ народном опстанку и пружио нам књижевно благо, у коме је највиша наша слава међу у истини образо-ваним народима.

Мир, љубав и једнакост на земљи се међу људима проповиједају ево се већ навршује деветнаест вјекова, и не узалуд; општа свјетска про-свјета је ропство укинула, тако рећи, узаконили су човјечански осјећаји према невољама свога ближијега, сила јачега је сломљена, правосудје бди над животом, имањем и чисти свакога — докле Христова наука допире; али те благослове Христове науке уживају још само поједини људи, а силни овога свијета не даду још да те благослове уживају и по-једини народи....

Кад се за собом обазримо на прошле вјекове и видимо којом је муком Христова наука, може се рећи тек овога вијека што истиче, осло-бодила, обезбједила и изједначила живот свију појединих људи; кад просудимо те велике успјехе, које је постигла, у нама се снажи вјера, да ће мало по мало исте благослове Христове науке уживати и сви по-једини народи, мали као велики, ти-јем прије, што су већ наших дана народи почели уједињавати своје у-дове подијелене међу силнима, и почели својим животом живјети, као што нам најљепши примјер пружа уједињена Италија.

Само народи, који то желе, ваља да чувају оно своје „ја“ између о-сталих народа, особито мали народи, као што су га Мађари знали сачу-вати. Одавна је неумрли Мушицки ту потребу увидио и Србима на душу ставио овим стиховима:

Познајте најпре Србину Србин чим
Је, пак свом снагом духа, срца,
Сложте с' да светињу обдржите.....
На вас погледа младежа, цијел сјет,
Од вас чека то Немањина таха сјет!

Народи не могу никад од ника-кве силе изгинути, ако сами не извр-ше самоубиство, одричући се свога „ја“ и напуштајући своје национал-не аспирације, да живе својим жи-вотом, као остали већ срећни народи. Српски народ је кроз вјекове робо-вања знао сачувати своје народне особине, али ваља да буде на опрезу у вијеку, који наступа, у борби са туђом јачом културом, која однаро-ђује, да му не избрише те његове особине — оно његово „ја“, јер би то било на штету његове народне ми-сли у данашњем његовом културном и политичком стању.

Ова нам се мисао буди особито о Божићу, с којим су склопачи наши народни обичаји, тако сагласни са значајем Рождества Христовог, којим свијету засја *свјетлост разума*, и огрија га *сунце правде*, — обичаји, који су саставни дио оне моралне силе, која је српски народ уздржала кроз вјекове црних дана. Зато вели-ки наш Учитељ у србовању и изводи игумна Стефана покрај пламтећих бадњака да уз гусле унуцима про-тумачи и улије у душу ону Божићну милину и светињу ђедова овим за-носним стиховима:

Нема дана без очнога вида,
Нити праве славе без Божића!
Славно сам Божић у Витлејем,
Славно га у Атонску Гору.
Славно га у свето Кијеву,
Ал је ова слава одвојила....

Овима мислима честитамо Божић свој браћи Србима, још грозно раз-двојенима од Шарпланине до Веле-бита, од мора до Дунава, и још ви-ше удаљенима, али које данас у једно спаја пламен оног светог на-родног осјећања, које су нам ђедови у аманет предали, — и свима и свуда шаљемо српски поздрав:

Мир Божији!

ОДЗИВ СРПСКЕ ШТАМПЕ.

Као радосни доказ ваља живе српске душевне заједнице „од Пеште до Черне Горе“ доносимо сљедеће једнодушне одзиве српских листова, поводом повишења титуле Његовог Краљевског Височанства Госпо-дара, на утјеху свима добрима Србима.

Из новосадеког Браника:

Са Цетиња нам је стигла врло зна-чајна вијест. Државни Савјет црногорски поводом тим, што се ове године навршило четрдесет година, од како влада Црном Гором Њаз Никола I. Петровић-Његош, ријешно је, да се на дан св. Николе, као имен-дан Њазана Николе I., обрати Њазу с молбом, у којој се ређају све заслуге, које је Њаз Никола за своје четрдесето-годишње владавине стекао за Црну Гору и за српску мисао, и на посљетку Државни Савјет црногорски моли Њазана Никола, да за себе и своје престолонаследнике прими наслов *Краљевско Височанство*. Државни Савјет црногорски хтио је тиме да изрази благодарност народну на свим оним добро-чинствима, која је народ уживао и ужива под мудром владавином Њазана Николе.

Четрдесет година владати једном др-жавом, већ то много значи. Но кад узмемо прилике, у којима је Њаз Никола провео тих четрдесет година владавине, мора му се сваки Србин поклонити и дивити оној државничкој мудрости и издржљивости, којом је он својом државном управом и у најтежим временима. Кад је Њаз Никола I. као млад човјек последи трагичне смрти Њазана Данила I. дошао на престо Петро-вића-Његоша, била је Црна Гора у врло тешком положају. Вјековни непријатељ Српства, а Црне Горе нарочито, наваљивао је с великим војскама на оно црногорско-стијење, да смрви гнијезде српских соко-лова, а поред тога имаћа је Црна Гора и

потајних непријатеља, који јој бјеху не-мање опасни од оних, који су с мачем у руци наваљивали на њу. Осим тога и у самој земљи бјеше много што-шта да се уради. Сав тај огромни посао знао је Њаз Никола да савлада: са границе своје др-жаве одбио је непријатеља, а својом мудро-м политиком знао је увијек да очува прија-тељство велике словенске царевине, тако да је покојни Цар-мироворац, Александар III, имао исту праву, кад је у оној зна-чајној здравци, која је одјекнула по ци-јелом свијету, онако остваритивно нагласно пријатељство Њазана Николе I.

Ако је наслов „Краљевско Височан-ство“ знак признања и благодарности према великим заслугама Њазана Николе, онда можемо с правом рећи, да је Њаз Никола то потпуно заслужио. Како неки листови јављају, Њаз Никола се прије него што му је понуђен наслов „Краљевско Висо-чанство“ повјерљиво обратио свима дво-ровима и питао их, да ли би имали што про-тив тога, ако он тај наслов прими. Страни дворови су одговорили у повољном смислу. То је један нов доказ, како велики углед ужива династија Петровић-Његоша; знак је то, да и најстарије и највеће династије гледају у династију Петровић-Његоша себи равну династију. И то је велика заслуга Њазана Николе, што је својој ди-настији знао така угледа стећи.

Цијело Српство ће с радосну поздра-вити овај догађај, јер он иде у прилог српској мисли. Црна Гора која пред собом велики задатак и што се свега њеног вла-дара угледа више не може, она и више изгледа, да ће тај задатак успјешно из-вршити.

Вијест, да ће црногорски Њаз Ни-кола примити наслов „Краљевско Висо-чанство“, изазвала је сензацију. У Српству је она изазвала радост. Ми држимо, да није оправдана она извјесна бојазан за углед Србије и династије Обреновића, коју опажамо у некојим београдским листовима поводом овог догађаја. То, што Њаз Ни-кола прима од свог народа наслов „Кра-љевско Височанство“, не можемо да тумачи-мо као таково нешто, што би шло на штету угледа краљевине Србије и дина-стије Обреновића. Династија угледа династије Петровића-Његоша не значи смањивање угледа династије Обреновића. Зато не мо-жемо да протумачимо ону извјесну уздр-жаност, коју поштовани београдски либе-рални лист показује између редова свог чланка, којим пропраћа овај догађај. Ако је углед династије Обреновића претрпио што, томе није криво повећавање угледа црногорске династије, него Обреновић сами. Ни задатак Србије на Балканском Полуострву не може бити овим парализан, јер тај задатак је строго одређен и њега Србија мора извршити. Успјех пак биће тим сигурнији, ако Србија увијек иде руку у руку са својом сестром, Црном Гором.

Витешком и мудрог господара Црне Горе и Брда, Њазу Николи I. желимо, да још дуго носи нови наслов, који му захвални народ његов даје, да би тиме дао видљива доказа своје велике благодарности према њему, који је за четрдесет година своје владавине учинио свом народу толико добра.

Из новосадеке Заставе:

Црногорска влада јавила је страним дворовима, да је по жељи народа, државни савјет црногорски умолно Њазана Никола, да он и његови наследници предузму ти-тулу: — *Краљевско Височанство*, а да сам назив Њазевине Црне Горе остане не-промијењен. Та нова титула, коју хоће да признаду Црногорци својем владару и ње-говим наследницима, треба да буде знак признања владару, који ево већ 40 година стоји на челу Црне Горе. За вријеме вла-давине Њазана Николе признале су стране државе и формално потпуно независност Црне Горе; за то је вријеме Црна Гора знатно увећана, управо удвоостручена је, а постигнут је многи напредак на пољу просвјете, судства, промета и газдинства, и ако, разумије се, на тим пољима има још много да се уради.

Као што смо извјештени, а то чи-тамо и у другим листовима, страни су дворови изјавили, да и они пристају на оно признање, које народ црногорски хоће да ода своме владару и његовим насљед-ницима у форми титуле: *Краљевско Висо-чанство*.

Из Црне Горе јављају, о извјесном догађају, који ће се догодити на св. Никољу, те се може узети на сигурно, да ће се започета ствар довршити и извршити сјутра, на имендан Књаза Николе.

Ето, у овоме је ствар. Међутим либерални „Српски Гласник“ у Биограду, пожурно се брже боље, да напише чланак: „Сензациона новост.“ И у томе чланку покитао, да брже боље забоду три у рану, која се почела већ да залечује.

Наиме „Срп. Гласник“ покреће овом приликом без невоље питање „о српском Пилејмонту“ и предности између Србије и Црне Горе. Он вели:

„Само се нама увјек чинило и чини, да је Србија она кристализациона тачка, око које има да се створи српско јединство, и да би била штетна свака појава, која би се могла тумачити онако, како не иде у рачун тежњама српских родољуба.

Свакако се тим поводом намеће питање: шта ће ново краљевство српско код готовог краљевства и нов краљ код живог краља српског? Води ли то брже уједињењу или разједињењу?“

Говори како би нов корак у Црној Гори могао добро доћи српским непријатељима, да наново покушају сјати раздор између Србије и Црне Горе, и позива на крају, да се сви прикупљају око Србије и т. д. и т. д.

Питамо: — Ко сије сјеме раздора? И јел потребно било онако питање? И Србија и Црна Гора имају доста, и сувише поља за рад. И њихов рад може и треба да буде заједнички. То се најбоље видјело 1876 године. Је ли се онда питало: ко да буде први? Је ли било могуће, да Србија добије оне српске крајеве, које је добила Црна Гора, или зар је било могуће, да добије Црна Гора оне крајеве, које је добила Србија? Већ по географском положају бјеше то немогуће.

У сваком послу, било дипломатском или другоме, само заједнички рад Србије и Црне Горе може да буде од уплива. И ошта да се пита: око кога се треба искупљати? Хоће ли то донијети неке користе.

Увјерени смо, да то не мисли ни либерални „Српски Гласник.“ Али је друго нешто у ствари. Господа либерали који су у Србији дочекали да их води Велички, уништају своју немоћ, па би мало да подвале и тим начином дођу до уплива. И зато су уграбили прилику, да бајаги покажу, као да не знају ни за шта и ни за кога, већ само за Србију и Краља Александра.

Није паметан план, а неће ни уплатити. Јер је двор у Србији већ пристао на намјену титуле Црногорског Књаза и његових насљедника. То је најјаснији доказ да не дијели страховања „Српског Гласника.“

А ми смо данас добили и опет увјерење, да све што је у Србији било зло, не може се бацити на рачун једног човјека. Ето и пр. жалосни одношаји између Србије и Црне Горе. Зар би ти одношаји некад могли, да буду тако жалосни, да није било Срба, који су оваким и сличним мислима и страховањима излазали пред српски престо?! Та кад се јавно усуђују писати ти људи овако, како ли су тек говорили — повјерљиво?!

ЛИСТАК.

КЊАЗ-ПЈЕСНИК

Приликом четрдесетогодишњице.

Из кикиндске „Србадије“ *)

Мало је владара који су се бавили са пјесништвом, том најљепшом врстом књижевности, у којој пјесник излива своје највећније осјећаје у заносном облику. Пјесник треба да је израз осјећаја цијелог свога народа, да својим осјећајима даде одушке осјећајима свога народа, својим жељама да даде израз жељама свога народа. Он ваља да је народни учитељ, оцијенивач народне садашњости и пресказивач народне будућности. Према томе он има свој свијет и у томе се свијету креће у висине, које обични људи не могу постићи. Па често пјесник долази и са таквим идејама, које се сукобе са појмовима обичнога свијета, те онда такви велики духови постају мученицима.

Из тога пјесничкога свијета пјесник се ријетко креће, него он ту живи, осјећа и пјева; рецимо, као оно славу у дугу своме: задовољан, чин, свијет, неоп. жен.... За то, као што је речено, мало има крунисаних глава, које су се лаћале пјесничкога пера, које су се залећале у тај свијет, с тога, што су приковани силом околности за престо, који пружа и сувише посла

И то је увјек ишло на рачун — лојалности. Но то није лојалност, него шпекулација. А политичким шпекулантима није ништа свето, чак ни народна мисао

Из великокикиндске Србадије

Књаз Никола I. од сада ће носити назив: Краљевско Височанство. Државни савјет, дакле највиши земаљски форум, понудио му је одликовање и он га је примио. Шта више, упитани су и поједини јевропски владари: шта мисле о томе називу. И они су сви од реда тај нов назив одобрили. Овај назив је важна појава, јер је ова јуначка земља своје владару јунаку дала видљива знака благодарности за све његове труде и подвиге, а јевроп. владари су признали, да им је Господар Црне Горе раван са својом Династијом. Ово је нова тековина малене јуначке Црне Горе, те јој се од срца мора зарадовати сваки Србин, који води рачуна о интересима Српства и о великој идеји, којој је Књаз Никола тако дивно служио.

Но и поред примана овога назива Књаз није хтио да се промијени назив земље, него ће остати и даље Књажевина, као што је и досада била. Шта то значи? Значи, да Књаз није хтио да ствара нове издатке за земљу, која има још посла изнутра: да створи комуникацију, која би олакшала на трговини промет, али, која би олакшала и јуначима у часовима када дође ора, да се мрети мора за крет часни и слободу златну. Значи, да на Цетињу појме још и ону велику мислију с поља, коју Црна Гора има да изврши и за коју треба новача. Црна Гора се мора за то спремити, па и хоће ако Бог да!

Али баш због великих дјела, које је Књаз Никола за Црну Гору и Српство учинио и коју ће учинити, заслужио је ово одликовање од свога храброг и поштеог народа. Књаз Никола је у најтежим околностима заузео црногорски престо својих славних предака, но он је савладао све тешкоће, па је Црну Гору одржао, проширио и независност јој очувао. Изнутра је земљу уредио у тако рећи свима струкама, те је уређена војска, судство, просвјета, подиже се трговина и т. д. а то се све морало подизати тако рећи из ничега. С поља је учињено такође много, јер је Црна Гора са својим Господаром чувена и виђена. Ево стране силе су Књаза Николу изравнали са својим владарима, а то је један неочекиван успјех, па онда то треба и признати.

Но по најновијим вијестима Књазу Николи је намијењена значајна улога у свијетској политици, па ако иста испадне за руком, то би Књаз Никола дошао у ред највећих владара и државника, а отуда би имала корист не само Црна Гора, него и васколико Српство и Словенство. По тим вијестима Књаз Никола има да изведе Италију из тројцарскога савеза, па да уведе у двојцарски савез. Тако би се фигура окренула и од двојцарскога савеза постао би тројцарски савез из двојцарскога тројцарског савез. Наравно да би то било од недогледних посљедица, па се не треба чудити што противници Српства и Словенства од тога зебу док свакога Србина и Словенина та вијест, та значајна улога, мора само веселити

једном савјесном владару, који појми свој узвишени положај и који хоће да користи своје народу. То је поље рада, које крха снаге и умове, па је и сувише, ако свака крунисана глава испуни своје дужности на томе пољу.

Па ипак ће српски културна повјесница забиљежити свијетло име Књаза-Пјесника, што ће учинити са великом поштом и дивљењем. Да би се овај рад Књаза-Пјесника што боље карактерисао, нека је приближежено ово: Један црногорски војвода позвао је странце на каву, па су српски каву живањко говорили о народности и њихову карактеру. Наравно, било је ту разна збора и хвалисања, а црногорски војвода је пуштао густе димове и осмјешкивао се, па имао је и право. Под њима су била бурад пуна барута, а они се ту играли са угарцима, те је могло сваки час пренути и тада би био свему крај... Црногорском војводи то није ништа сметало, смјерно је сједио и још пустио да њега и госте му едужи јединица ћерка! Јединствено! Кад су странци то дознали, губили су се један по један... Природно!

Ето, како је заснован живот Црне Горе вјековима, јер је и она тако рећи, починала на вулканима пуних праха, па је сваки час који могао пробљувати ужалу ватру, те би било свему крај. Вулкани ислама су толико пута ту ватру и проеули, па је настајала тешка погубија. Дакле, само је јунак могао на томе страпном мјесту постојати и издржати, а то је оно баш, што црногорско јунаштво карактерише. У таквим приликама само је лично јунаштво могло пресуђивати, па је и преујивало. Али, у таквим приликама је само јунак могао владати над јуначима, па је и владио, ето, пуних четрдесет година Књаз Пјесник Никола I. Па ипак, посред те владавине, која је заснована на тој вул-

Ми понављамо, да је витешки Књаз Никола потпуно заслужио нов назив: Краљевско Височанство, па с тога су му радо признали јевропски владари и сав озбиљан образован и поштен свијет. Па мислило се, да против тога нико неће имати ништа, јер је то природна посљедица четрдесетогодишње владавине Књаза Николе I. Но ипак није тако прошло, јер се нашло људи у Србији, који су против тога подигли свој глас, пошто тобоже у томе поклањају династије Петровић-Његуш гледају понижаване династије Обреновића. Јадници! Дакле ако се брат подиже, то је за његовога брата понижаване? Какви су то појмови?

Оваки поступак леза човјек како да осуди и пресуди. Ако је то незнање, онда је жалосно да такви људи могу у јавности водити велику ријеч. Ако је до зла намјера, да се поново сије сјеме раздора између српских престола, онда је то још горе, јер, држимо, да би требало да озбиљни људи у Србији томе учине краја.

Мислимо, да ова кака горчина у пехару српских пада неће ништа учинити нити сласт горње вијести загорчити. Српски Књаз је одликован, а то је одликовање за Српство, то је снага која ће српске наде ојачати.

Сретно!

Из загребачког Србобрана:

Сјутра, на Никољдан, завршује се на Цетињу и у Црној Гори прослава 40-годишње владавине Књаза Николе онако, како се о томе чуло из новина. Појединости ће тек доћи.

Четрдесет година рада доста је и у животу обичног човјека да стане и погледа што је за то вријеме урадио, а камо ли да није у животу једнога владарца који тако дуго влада. Књаз Никола може занета са потпуним задовољством погледати на историју својега 40-годишњег владалачког рада, јер је мало људи и владара, којима је срећа била тако стално наклона, као њему. Сретан у породици, сретан као владалац, Књаз Никола има разлога да са срцем пуних среће и радости, шиле своје топле молитве Богу и да му благодари што га није остављао ни у злу ни у добру, те данас може поносити рећи да је с храброшћу својега народа и својом мудрошћу много учинио.

У нашем листу ми смо толико пута говорили о раду и великим заслугама Књаза Николе, које су и иначе познате нашијем читаоцима, те их не морамо понављати. Сам Књаз зна да има за све што је постало да захвали Богу и своје храбром народу.

Он то и чини.

Кад се врати с пута по Јевропи и Црногори га питају: „Како си путовао Господару?“ — „Добро, Црногори, нека је хвала Богу и нама. Да ми није вас, јунака, нико ме у свијету не би погледао. Али свијет зна за наше јунаштво, и дочекује ме као икојега владарца“, одговара им Књаз. — „Теби, Господару, хвала и твојој мудрости“, вели му народ. — „Вама хвала, моји храбри Црногорци!“ опет одговара Књаз и такав се разговор и даље наставља.

Имати тако одан и храбар народ, какви су нама браћа Црногорци, и знати

канекој основици, која се могла одржати само са јуначком мишицом, Књаз-Пјесник је посред јуначких поклича могао да даје одушке највећнијој страпи своје душе, могао је да пусти струју својих осјећаја да се излије и да створи народно еванђеље за себе и за своје соколове и да очара васколико Српство, а да задобије штовање образованог свијета, који зна да дијели пјесника од владара и даје владареву владару а пјесничково пјеснику. Никола Петровић-Његуш је учинио једном и другом задоста и тим је у својим дјелима исписао и своју најчистију карактеристику, а то је оно, што му нико не одузе, то је оно што показује величину и јачину његова духа. Он је спојио велике владалачке дужности са чистотом пјесничких осјећаја, да једно другом не шкоди, него да једно друго напуњује, а за то је требала снага и моћ...

Али, ми овом приликом имамо пред очима само српскога пјесника, па ћемо о томе и говорити, а владалачка дјела остављамо другима, који то разумију. Кад овде истичемо пјесника, онда се и само питање намеће: коју грану пјесништва Књаз-Пјесник његује? Ми велимо, да Књаз-Пјесник не веже облик, па он онда и не припада чисто ни једној групи, он отвара своја вјебра и отуда се излијевају осјећаји, који су кад-и-кад меки као глас славује, тихи као мирне руже, а ти се и сами нижу у облику питоме лирике, пјесник им не смета и не дотјерује их силом у замишљени оквир. Кад-и-кад се они одвајују као оно стијење са ужасном ломљавом под одејевима грома пламена, тада се они нижу у своје облику, а пјесник им такође не смета, а и на што? Кад и кад излије се глас прикованог родољуба, који би да полети: онамо, онамо за брда она... али је сила околности јача од силе пјесника и родољуба, па ни мали. У таквим околностима колико пута има трагичних

с њима мудро управљати као што зна Књаз Никола, то је заиста највише добро и успјех једнога владарца. И кад је још уз то породична срећа, онда разумијемо како Књаз из дубине своје душе, на литургији у дворској цркви на Цетињу, чита „Вјерују“ својим громким гласом, или у цркви на Крушевцу одговара свештенику као ђак. Молитве теку из дна побожне, захватне и задовољне душе, која би могла рећи да је достигла савршенство среће кад би се састариле све Књажевине патриотске мисли, мисли српске.

Јунаштво народним дјелима и је уздана Црна Гора по простору и стечено јој чудно поштовање у свијету и Српству. Књаз је мудро и смислено знао да се пред свијетом и државама послужити владама својега народа, те данас мада Црна Гора стоји и међу великим државама мада врло важан фактор и сила, о којој се мора водити рачуна. Сродничке везе и пријатељство Књаза Николе са руском царском и талијанском краљевском кућом, и другим владалачким дворонима уведоше Књажевину кућу у ред најпризнатијих владалачких династија, те сад о Књазу Николи и Црној Гори морају да говоре и непријатељи њихови и српски с највећим поштовањем.

Но Књаз Никола није дигао до највише висине углед и поштовање само себи и Црној Гори, већ и српском народу на Балкану, те и противници почињу говорити о националним тежњама балканских Срба као о сасвим оправданим. То је плод непримјенљиве народне, српске и словенске политике Књажеве кроз пуних четрдесет година, и нека му је за то част и хвала, и нека му Бог да, да у братској слози и раду са Краљем Србије и Србијом оствари српске идеале и до најдубље старости ужива плодове рада својега.

И Црна Гора и цијело Српство имају разлога да се радују овом догађају и гледају у њему одликовање и за себе. Углед малене али јуначке Црне Горе и витешког Господара њеног све се више диже, а упоредо тиме кријепе се и српске наде и уздање у српску мисао.

Дај Боже, да витешки и мудри Господар Црне Горе и Брда, Књаз Никол I, још дуго носи нови наслов, на радост и добро својега народу и свему Српству!

Из мостарског Српског Вјесника:

Негда мало гнијездо српске слободе, стијешњено међу голе кршеве, опкољено опасностима са свију страна, то мало гнијездо, Црна Гора, поста 1852. год. Књажевином; дјела њенијех храбријех синона разнесоме се по цијелој свијету и берлински конгрес мораде, да призна потпуно независност раширеној државици црногорскијех соколова.

На Никољ-дан, на дан, када се оправданјем поносом прослави Црна Гора 40 година славне владавине свога витешкога Господара, Црну Гору обасја нови сјај. Послије сигурнога и сталнога културнога рада, ова прослављена српска држава поје значајан корак напријед, — њезин владар примио је за се и своје насљеднике назив: Краљевско Височанство.

Независност владару не може нико забранити да се назове, како он хоће; али

момената, који налазе одушке своје у пјесничком лету и пјесничком изливу па зар се у таким приликама може мислити на спољашњи облик пјесме, која је излив и таквих осјећаја?! А кад дође ора да се мријети мора за крет часни и слободу, кад дође борба између живота и смрти, кад дођу часи искушења, па се и томе даде одушке у пјесми, зар ту да се удешава пјеснички облик?

Мислимо, да ће праведна критика признати: да су пјесме Књаза-Пјесника мал не све ницале у таким тренуцима, па ће спољашњи облик њихов бити посљедња страна, које се треба дранути. Међу тим вриједност сваке пјесме по замисли, по топлини, по племенитости је неоцијенљива, јер је свака зачињена родољубљем и домољубљем, зачињена тежњама за унапређењем Црне Горе, уједињењем Српства, срећом породице и жарким жељама за напретком. Може се рећи да свака пјесма произлази из извјеснога рада за добро: домовине, Српства и човјештва. Оно што би други владар исказао у паредбама и законима, то је Књаз-Пјесник исказао у пјесми, те му је програм приступачнији, а нама је опет то дало права, да кажемо, да је Књаз-Пјесник уједињено посао владара са послом пјесника и то врло честито и сретно, те је и то његова једна свијетла тековина за доба његове четрдесетогодишње владавине, коју му нико не може порећи.

Нама овамо су познати пјеснички радови Књаза-Пјесника, који су пробали у шире кругове, те су допрли и до наших равница са онога стијења, које пјесник назива драгим камењем српске круне... Према томе о тима радовима можемо и говорити. Нама су познате пјесме: Онамо, онамо... Мору, Дубровнику, а за тим већи састави: Балканска Царица, Пјесник и Влада. Па и ти састави су не само карактеристични

*) Поред горње обилатје оције владалачког дјеловања Узвишенога Слављеника, са стране српске штампе, великокикиндска „Србадија“ довијела је у свом листу и ону оцијену пјесничког рада Његова, која је потекла из пера умлог самосталног критичара, који оцијенује по дубоком сопственом схваћању прилика, болова и жањтења народних, који су главни извор чадахућа свакога правог пјесника, — а не по калудина равних појетика. Т.

питање је да ли ће га други владари држати за достојна и признати му назив, којим подиже своје име и своју државу. И Књаз Никола I примио је за се и своје наследнике назив Краљевскога Височанства; али не из какве сујете него као израз благодарности свога вјерног народа; примио је тај назив да даде својој држави према угледа, какав ужива међу јевропским државама, и спољашњи сјај.

Прави значај овога важног чина лежи у томе, што су све државе усвојиле жељу црногорског народа и што су једногласно признале да је витешки владар Црне Горе и његова славна династија достојна да владари из славног Дома Петровић-Нjegoва носе назив Краљевског Височанства. И највећи непријатељи Црне Горе морају да признају, да је ова српска држава ступила међу просвјетне европске државе.

Ово је оно што ми са радошћу истичемо као најважније из овога значајнога проглашења, а увијерени смо да ће ово испунити свакога Србина весељем, поносом и дицом.

Из задарског Српског Гласа:

Црна Гора слави данас велику славу: имендан свог љубљенога Господара. У томе ништа изванредно, јер се Никољ-дан на Цетињу и другдје година свечано славио. Али је овога пута с овом славом склопана једна новост. Док ове ретке пишмо, по улицама црногорске пријестонице чита се штампана посланица, коју и ми напичке доносимо, а у којој државни савјет црногорске Књажевине поздравља Књаза Николау почаснијем насловом „Краљевског Височанства“, те га моли да тај наслов прими „као свједочанство свога народа за сва славна дјела, која подигоше напредак земље и углед Књажевскога достојанства“. Посланица ова, у којој је јасно оцртан четрдесетогодишњи рад витешког црногорског Господара, добија на тај начин важност документа историјског, који ће силно одјекнути у српској и словенској штампи. Из њега се најбоље види, шта је Књаз Никола све учинио за свој народ и своју државу. Српски народ, кад у овој знаменитој исправи оком прегледа главне догађаје његове владавине, придружиће се једнодушно жељи и молиби црногорског сената; само што ће, увијерени смо, већина српских срца паћи да је почас, којом Црна Гора хоће да награди четрдесет година владања свога Господара, кудикамо несправљива према његовом великим заслугама и жртвама црногорског народа.

Свакојачко, овај акат, којим се, ако ништа друго, идеално оживљује један дио права и достојанства старе кнежевине Неманића, служи на част његовијем покретачима, и ми се радосно придружимо хору жеља и честитака, што се данас узвишеном Свечару одасуд намјењују. Запета, ако је било живота посвећена добру и одбрани својега народа, то је био живот Књаза Николе, од ране младости до данашњег дана.

Изненада, тако рећи, са школске клупе дошао је он на управу своје земље Мучин су, колико се замислити може, били први кораци младога Књаза. Црна се Гора у то доба находила, пигоно реку, међу двије ватре: или да изађе на сушет грдној тур-

ској сили, или да се одрекне зајетне српске мисли, које су црногорски владаци од Косова носиоци били. Неумрла слава за разне успјехе год. 1862 припада сваком Црногорцу, али за највише њиховом јуначком вођи, војводи Мирку, ону Књаза Николе. У другом великом историјском рату за српско ослобођење играо је највећу и најславнију улогу главом црногорски Господар. Од Мостара до Улицја Књаз Никола предначио је својој храброј војсци. Вучји до, Фундина, Рогаме, све су то сјајне етапе оне крваве, али бесмртне епопеје, у којој је црногорско јунаштво краљу исписало највеће стране српске историје.

Послије рата посветио се Књаз Никола грозничавом раду око унапређења народног. Колико је и што је он урадио да Црну Гору уведе у коло савремених културних држава, и да своју земљу економски подигне, то смо ми казали у много прилика и то је већ свакоме познато. Обавирући се на великим напредак, који је у Црној Гори за ово пошљедњих 40 година постигнут, пред нама се испоставља као несумњиво: да је Књаз Никола ударно камен темељац Црној Гори, као модерној држави.

Поклоњења, која „дјела суде и што је чије дају свима“, оцијениће достојно заслуге, које је он стекао као државник и војсковођа. С наше стране, ма каква био суд потомства о владаоачком раду црногорског Господара, слободни смо већ сад утврдити да овом српском Књазу нико неће моћи откапати непорочност живота, велику отаџбинску љубав и све оне моралне особине, с којих се људи у животу цијене. Човјек необична посматраоачког дара и ваљан дипломата, знао је он да оцјењује по заслуги људе и догађаје, те да се њима користи. У својој дугој владаоачкој каријери гавио је често на пријојкиње змије, али ове усјењене једва да га уједу за потпетицу. Било је људи, који су га из тогаје користили, што у Црној Гори не уводи парламентаризам. Ти људи није увијек разбирали о томе, да ли је војничко-патријархална држава, као што је Црна Гора, погодна за такву уредбу. Ко хоће да створи парламентарну државу, треба прије свега да одгоји парламентарне, а какви смо парламентарци ми Срби, то смо видјели у Србији. У осталом, парламентаризам, као владаоачка система, показује се сву своју трошност и у много старијим и развијенијим државама, него ли је Црна Гора. У Италији, у Аустрији, у Француској, у Њемачкој парламентаризам је данас постао синоним медиократизма, т. ј. превласти људи оредњих, који се народу намећу хуком и буком и на власт допире хитрином; а од такова напредка нека би Бог још за дуго сачувао мирну, јуначку и поштenu Црну Гору!

Умни Књаз Данило поставио је темељ згради црногорске државе и држављанства; он је Црну Гору *лајцизирао* и на Ловћену западног лучу, која ће Српству свијетлити. Књазу Николи, чувару и настављачу стричевијех врлина, пало је у задатак да одржи и настави што је тако мудро започео; он је то учинио и чини мудрим реформама, којима је смјер да Црну Гору препоруче споља и изнутра. Под његовом мудром владавином она, ето,

дјелима. Али, ко пође са већ постављеном становишта, са кога се радни Књази-Пјесника морају оцјењивати, тај ће видјети, да с те стране има своју пуну важност, видјеће да је ту, управо, изречен програм рада Књаза пјесника као владатеља, па у колико се то неоствари, оно и његових наследника. У исказивању свега тога је била силна моћ, па је све то јурило као бујица, а ко још бујицу заграђује?

Долази нам Пјесник и Вила, у коме сјењу Књаз-пјесник, онако како је која мисао дошла излаже, народно евангелије за себе, породицу и свој народ. Пјесничка душа је ту раширила свој лет, понешена добрим жељама, успјешним мислима, заносним осјећајима... па би све то да задоји једном духовном храмом, једним братством, једном снагом, једним врлинама и патриотизмом. Као што је речено, свака је та мисао изнешена у оном облику у коме је дошла, па је треба тако и пустити нека утиче тамо гдје треба, као што и утиче, а то је био и пјесников главни смјер. Цијела Црна Гора, цијело Српство, да је задануто једном идејом, једним жељама и једном снагом. То народно евангелије је метнуто у уста пјеснику и вели: јер Србин, мученик стари, још само њима вјерује, њих слуша, па нека је Књазу-Пјеснику проста ова ријеч у облику, у коме је изречена!

Књаз пјесник је исказао у пјесми шта мисли радити и један дио свега тога је урађен за ових четрдесет година. Жеља жарка је сваког Србина да се сва та пјесничка пророчанства остваре, која су овом приликом један лавров вјенац на глави Књаза Пјесника, који му приличи, јер га је сам оплео.

Крочи својој љепшој будућности, својој правој срећи и величини.

Данас, кад се опет с Ловћена шаље Српству ријеч утјешна, ријеч пуна лијепог обећања за будућност: данас словенско племе обраћа са задовољством своју мисао ка Ловћену. Са тога поносног брда и данас, као и увијек, највеће сунце грије. На Ловћену треба с тога подићи велики стуб и на њему урезати златнијем словима датум владавине Књаза Николе, нека се види и блиста од јадранског до црног мора, од запада на исток.

Ово сагласје „од Пепите дај“ до Черне Горе,“ као што се види из горњих одзива, нарушило је неосмотрено један биоградски лист, али да је дочекао, да види образложење акта нашег Државног Савјета, ми смо увијерени, да се „Српски Гласник“ ишће уздржати, увијерени, да је наш Државни Савјет имао не само право него и дужност да оживи старо достојанство склона ових историјских земаља српских, које туђинско насеље није могло уништити.

За то не доносимо тај чланак, који нарушује оне српско сагласје, него нека буде довољно, оно што се провиђа из одговора наведених српских листова, и из сљедећег одговора „Петрогр. Вједомости“:

„Док цео словенски свијет, а с њим и сви пријатељи човјечанства, хита да изрази своју радост поводом те вијести (о повишењу титуле Њ. Кр. Височанства) и да посвједочи своје искрено осјећање симпатије и уважења према честитом вођи храброг словенског народа, који је сачувао своју независност у току преко три вијека, српски либерали напали су у рјешењу црногорског државног савјета њешто непријатељско за српску Краљевину и за опште интересе српског народа... С једне стране орган новообразоване либералне странке проповијдао је солидарност и савез између ујужних Словена, а када је наступило, последице три вијека очекивања, час праве среће за балканске Словене, он својим нетактичким опаскама хоће да га помрачи. Да је „Српски Гласник“ савједно прихватио бар бугарских листова, који су унапријед с усхићеном поздравили рјешење црногорског народа, да поднесе титулу Краљевског Височанства својим храбриме, заслужниме, благородниме Вођи!“

Њижељност, умјетност и просвјета.

Оцањ, 7 децембра — (Дух народа и осјећање) — Узимљем слободу да Вам коју напишем о особини овдашњих становника, коју сам имао прилике видјети и упознати се од времена мога доласка у Улицју, а на дан 6 децембра најбоље сам се упознао с народним осјећајима и духом народним. Јучер, 6 децембра, народ се весело по вадути дан као прве и друге ноћи, и на најсвечанији начин прославио дан св. Николе, као приквену славу, као дан имендана Књажевог, као дан слава четрдесетогодишње срећне владавине Књажеве, и као дан када је Господар Црне Горе добио наслов „Краљевског Височанства“.

На пристану је била народна игранка уз гочена (бубњена, тупана) и сурде, а коло се водило пјевајући народне пјесме, у којима се без паузета хваљно и славно Његово Краљевско Височанство Књаз Никола I, што ми је тако мило било, да сам се и ја као болесан уклатио у коло и пјевао пјесме, ма да ми је то најстрожије забрањено од доктора, али шта ћу, пијесам се могао уздржати, а да не заиграм српско коло и српску пјесму да не зајевам, јер сам као син остали, душевно радосан био и опивен без вина — Осјећање је у народу у опште развијено Народ је разговорљив и mudar, а у одговору врло „лаконики“ На првом мјесту истичу Отаџбину и Господара Књаза Никола I, па онда племе, а српство јаднују: у неколико, налазећи једину утјеху у свога Господара.

Богу, вјери и Господару је народ веома одан. Црну и школу посјећује радо, и искрено се Богу моли, без икаквих формалности. Господара рачунају за светињу, и кад ријеч дође о Њему, онда присузни скидају капице и Богу се моле за здравље Господарево, узвикујући: „Бог да нам поживи Господара!“ У свакој народној пјесми помињу име Књаза Николе — славећи га. — Па и на самртном часу, кад болесника заштитују и укрепљују му наду, он одговара: „у здравље Господара, добро ми је!“ А жене за умрлим чланом породице ево како наричу:

„О мој брајо, очни виду, Иагујеви, не ти дође Да погинеш Зар вијеси, Ђе имао погинути, Ђе се хитријомчи грабе, Око глава и оружја, Ти на битки Књажевојан, Књаз нам здрављу!“

Из овога може сваки увидјети колико је развијено осјећање и дух народа спрема свога омиљенога Господара.

У судбину вјерују, али за судбину се надају у свога Господара.

У погледу на одјело и храну народ не жали, а ипаче је прилично штедљив и доста воли чистоћу. Родољубиви су и храбри, али доста сиромашни.

Радо примају новотије али старо не заборављају, него га више поштују од новог. Као што радо и брзо новотије примају, тако и брзо, у случају по налогу, и остављају, него се окрећу своме староме. Држе се народне пословице: „старе пријатеље чувај, а нове хватај,“ — па и у ма ком погледу било.

Казао сам, да новотије радо примају, али у погледу својих радња и атата не радо примају, држећи се тога, да је све старо боље, корисније и лакше. У овом погледу на „ново“ не окрећу главу, него „старо је јако, а ново је слабо“ држе се, и на Бога се ослањају.

У добре и зле духове слабо вјерују. У болести, више се надају љекару, него врачару, а највише се ослањају на Бога и Његову милост својом топломо молитвом, јер су познати „Богомољци“.

Мени се ово веома допало и веома сам радостан и сматрам себе за срећнога, што сам оваке браће нашао и у њиховој средини да мало проживим, а и нијесам могао кутати а да вапем много-цијеном листу „Гласу Црногорца“ не јавим, за то молим вас господине уреднике, за сад примите само оволико, а другом приликом и више. Искрен поздрав од

Вардарца

(Позив на претплату.) Отвара се претплата на издава Матице Српске за годину 1901 и позивају се пријатељи српске књиге да се изводе на њих претплатити код Матициних повјереника.

Матица ће у току 1901 године издати:

6 КЊ. „ЉЕТОПИСА“ СА 3 „КЊИГЕ МАТИЦЕ СРПСКЕ“

5 „КЊИГА ЗА НАРОД“ С КАЛЕНДАРМ ЗА 1902 ГОД.

Љетопис ће излазити свака два мјесеца у свескама од 7—8 штампаних табака; тако ће Матицини чланови и претплатници у току идуче године добити 205, 206, 207, 208, 209, и 210 књигу. Редакцијони Одбор ће се старати, да Љетопис, као књижевнo-научна повремена књига, буде књижевно огледало савременог живота и културног рада Срба и осталих просвјетених народа, нарочито њихове књижевности, вјештине и науке. У свакој књизи „Љетописа“ ће бити одјељење за претрес књижевности: свака важнија књига ће се оцијенити или приказати а свака нова ће се, ако се пошље уредништву, бар објавити. Редакцијоним Одбору (чланови: др. Милан Савић, секретар Матици, проф. Милутин Јакшић, др. Јован Радонић, библиотекар Матици и проф. Тих. Остојић) биће на помоћ својом сарадњом чланови Књижевног Одбора и Одјељења Матице Српске. А обећали су своју сарадњу, или су већ послали радове и ови књижевници: Симо Матавуљ, Ст. Сремац, Бран. Нушић, Јанко Веселиновић, Јон. Дучић, А. Шантић, Свет. Ђоровић, Милета Јакшић, Свет. Стефановић; — др. Љуб. Недић, Богдан Поповић, Јаша Продановић, Јов. Скерлић, Милан Недељковић, Павле Поповић; — Ст. Нонаковић, др. Тодор Мандић, М. Драговић, Анд. Гавриловић, Дим. Руvaraц др. Ал. Белић, Душан Јакшић, Сима Томић, И. Зеремски, др. М. Шевић, др. Бр. Петровић, проф. Ђ. Вујаклија и еупл. проф. Петар Марковић.

„Књиге Матице Српске.“ Већ ствари, и научне и белетристичне, не неће се растезати на неколико књига. Љетописа, него ће се штампати за себе, као цјелина, и разасиљати се у Љетописе када која буде готова. „Књиге Матице Српске“ се неће продавати за себе, него ће их добити само чланови Матицини и претплатници Љетописа. Идуће године ће изаћи три „Књиге Матице Српске“ међу њима ће угледати свијет „Мемоари“ пок. дра Јов. Суботина.

„Књига за народ“ Из задужбине Петра Коњевина издаће се пет „Књига за народ“ и календар за 1902 годину. Садржина ће бити:

1. „Косово“ одабране јуначке пјесме о боју на Косову, с тумачем. 2. Приповијетка. 3. Живот св. Апостола Павла. 4. „Занат је златан“, расправица о користи заната, особито у приликама нашега народа. 5. „Мали пчелар“ краток упуство за пчеларе.

У Календару Матицину ће бити све оно што доноси наши бољи календари: календарски дио, опис празника и житија светаца, шематизам наших аутономних власти, статистички подаци о Аустро-Угарској Монархији и о Србији, српски Љетопис, практична казала о вапацима, пошти и телеграфу, о жељезницама и парним бродовима, поуке из економије и о чувању здравља, упуство у новим законима, преглед главних догађаја у Јевропи са сликама, преглед главних догађаја у Српству посљедње године са сликама, упуство шта да се чита, и још пуно других поучних

времена и прилика, да се све то, тако рећи, руком може ухватити. У доба снова, у доба младићскога заноса, када су жеље биле велике као васелена, наде ружичасте као јутарња румен, воља силна као лет у ораа, летјела је машта Књаза-Пјесника и у замисли стварала чуда, али: мала рука, мала и снага, и шта ће сламка међу вишоревима, па се ту ништа није могло, него је дато одушке у пјесми: Онамо, онамо... кад је пјесника вукала жеља у неолобођене крајеве, у колијевку великих Неманића... А кад је прегорска војска пробила тешки обруч, који је стезао Црну Гору, те је дијелио од сињег мора, кад је Књаз-пјесник угледао море, кад је пред њим преко великога мора пукао пуг у велики свијет, то бјежу утисци првога реда, па је ли чудо, ако је Књаз пјесник скинуо прстен с руке и бацно га у море у знак њихове нераздјеливости, је ли чудо што је тима осјећајима дао одушке у пјесми: Мору!... Пјесма је сама поникла од себе и у облику како га је дохватила. Књаз-пјесник се навезао на дебело море, погодио на Дубровник, српску стару славу, сјетло се давашњег доба, погледао пјесничким душевним очима у будућност, па кад је све то потекло струјом његове душе, он је испјевао пјесму, која карактерише у том тренутку пјесника, па то је доста.

Велики спјев Књаза-Пјесника је Балканска Царица, који је нама свима познат и који је већ толико пута приказиван и на нашој позорници са највећим успјехом и допадањем. Мислимо, да је у томе допадању паричена и права есенцијална вредност тога спјева, а та се оцјена не да тако лако побити, па до сада није ни побједна, и ако један дио наше критике за то записује, да у дјелу нису изнесени чисто трагични моменти и да нису одржане строге границе драмске, које се морају одржати у таким

и забавних ствари; гдје год буде потребе, биће додана и слика.

„Књига за народ“ и Календар у једанпут ће се разаслати претплатницима и члановима Матициним у октобру 1901 године.

Прешлима за ове књиге.

1. Чланови Матицине добивају све књиге, горе наведене, бесплатно. Члан плаћа или 100 круна у једанпут, или сваке године по 20 круна за пет година. Чим члан уплати први оброк од 20 круна, добија све књиге које изађу те године.

2. „Бетопис“ и „Књиге Матице Српске“ добивају се за претплату од 6 круна или 7 динара.

3. Књиге за народ“ с Календаром добивају се за претплату од 1 круне или 1 динар и 30 п.

Рок претплати је за „Бетопис“ и „Књиге Матице Српске“ до краја јануара 1901 године, а „Књигама за народ“ до краја јуна 1901 године.

Самый доступный еженедельный иллюстрированный журнал

Родная Рѣчь

издаваемый в Москвѣ славяниномъ А. А. Петровичемъ из Бюке Которске.

Давно же чувствуется у насъ потребность въ такомъ еженедѣльномъ иллюстрированномъ изданіи, которое бы по своей подписной цѣнѣ было доступно каждому, даже недостаточному, грамотному русскому человѣку и по своему содержанию являлось бы разнообразнымъ и интереснымъ и главное по духу чисто-русскимъ изданіемъ, преимущественно преслѣдующимъ интересы русской жизни, искусства и печати. „Родная Рѣчь“ и имѣетъ задачей, соединивъ изданіе иллюстрированное, по матеріалу богатое и разнообразное, съ приложеніями, изъ которыхъ каждое по своему содержанію явится вполне самостоятельнымъ, не обремененное совершенно лишними и не имѣющими никакого отношенія къ литературѣ придатками, которыхъ только мѣшаютъ главнымъ цѣлямъ изданія.

Въ 1901 году подписчики журнала „Родная Рѣчь“ получаютъ:

50 М. М. литературно-художественнаго богато иллюстрированнаго журнала, заключающихъ въ себѣ романы, повѣсти, рассказы, стихотворенія; описанія путешествій; статьи по вопросамъ науки, искусства, литературы, сельскаго хозяйства, промышленности и техники; смѣсь: анекдоты, шарады, ребусы, задачи и пр.; иллюстр., снимки съ картинъ выдающ. художн., портреты госуд. и обществ. дѣятелей

50 М. еженедѣльной хроники, выходящихъ одновременно съ журналомъ въ видѣ газеты и заключающихъ въ себѣ слѣдующія отдѣлы: всемірная хроника, политическое обозрѣніе, русская жизнь извлеченія изъ газетъ, судебная хроника, статьи по текущимъ вопросамъ, провинціальное обозрѣніе, фельетонъ на злобы дня, справочный отдѣлъ и пр.

12 ежемѣсячныхъ книгъ въ которыхъ будутъ помѣщены тщательно выбранныя сочиненія наиболѣе даровитыхъ русскихъ и западно-славянскихъ писателей прошлаго и нынѣшняго времени.

Такимъ образомъ журналъ „Родная Рѣчь“ замѣняетъ подписчикамъ ежедневную газету, еженедѣльный и ежемѣсячный журналы.

Кромѣ того подписчики, уплатившіе одновременно годовую подписную цѣну за журналъ, получаютъ совершенно бесплатно полный законченный „Словарь Иностранныхъ Словъ“, вошедшихъ въ составъ русскаго языка.

Это цѣнное изданіе является необходимою настольной книгой для каждаго не только грамотнаго, но и всесторонне образованнаго человѣка. Этотъ Словарь въ отдѣльномъ продажѣ стоитъ 3 рубля.

Подписная цѣна на журналъ „Родная Рѣчь“ виѣтъ со всеми прибавленіями, съ пересылкой за границей, на годъ только 5 руб

Разсрочка подписной цѣны допускается лишь для волостныхъ правленій и сельскихъ церковъ-приходск. школъ.

Подписку просимъ адресовать въ контору журнала „Родная Рѣчь“: Москва, Пименовскій пер., домъ Про 1.

На письма и запросы редакція отвѣчаетъ только въ томъ случаѣ, когда на отвѣтъ будутъ приложены марки

Съ наложеннымъ платежомъ журналъ не высылается.

ДОМАШЕ ВІЈЕСТИ

Цетиње, 22 децембра

(Војвођани Црногорцима.) Великикикиндска Србадија доноси: Војвођани из ових крајева од срца поздрављају браћу Црногорце, који ове године о св. Николи освијетлише себи образ, те дадоше видљива знака

благодарности своје јуначком Господару називом: Краљевско Височанство. Јунака само красе врлине, па је Војвођанима мило, да јуначке Црногорце краси још и врлина пријазнања према подвизима Књаза Николе. Нека је тај корак вјесник бољих дана.

Сретно!

(Никољ-дан 1900.) Под овим насловом загребачки Врач доноси на првом мјесту: Лест — „Краљевско Височанство“, а краљевске круне нема.

А зар није ово круна од најљепших двана: „На страх врагам“ ербинскијем четрдесет владат' лета. Стећи вијенац неувели и признање цијела св'јета?

А зар није Црна Гора сјајна круна што се сјаје, што ће блистат' у вјекове док и једног Срба траје?

Лест — „Краљевско Височанство“, а краљевске круне нема. ...Ал' Црна је Гора круна од царскихъ двана.

(Саучешће у жалости.) Г. војводу Лазара Сочицу постигла је тешка жалост, која је нашла одзива како у престоници тако у свој држави. Његов млађи син Бећо преминуо је прошле недјеље у Новоме, гдје је имао у блажој клими зиму провести, не би ли се опоравио од болести, која га је принудила прошле године да напусти гимназију у Сријемским Карловцима. Мртво тијело пратио је до Цетиња калуђер савински о. Милутин, а тужног оца његов старији син Мујо, који учи гимназију у Дубровнику, и г. Јевто Гојковић из Новог. Овдје је мртвог сина дочекала тешко уцѣљена мати. Одовле је мртвачка скриња одвезена преко Никшића у Пиву. Ако ништа може ублажити превелику жалост заслуженог војводе, то нека је блажи онѣ наше саучешће у њој од Књажевског Двора до сиромашке колибе, које је својим очима гледао од Креча, гдје је тужну пратњу дочекао г. војвода Шако Петровић са Његушима. Овдје ју је дочекала сво грађанство са свима нашим великодостојницима, који су је у јутро рано даље испратили са Његовим Височанством Књазом Мирком на чеду. А увјерени смо, да је исто онѣ народно саучешће пратило ову тужну пратњу цијелим путем до Горанска, гдје ће се бити цијела Пива окупила.

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

ПАРИЗ, 20 децембра. — Делкасе и Ламздорф измијенили су ердачне депеше поводом нове године.

Англо-бурски рат.

ЛОНДОН, 17 децембра. — Киченерова депеша из Преторије гласи: док је Кољвиллово одјељење опорирало код Грајлингштада противу непријатеља, једно друго непријатељско одјељење удрило је на Кољвиллово. Непријатељ је био одбијен. Два инглеска капетана остала су рањена, 8 момака мртвих, 27 рањених, 20 изгубљених.

КАРНАРВОН, 18 децембра. — Појавило се знатно одјељење Бура код Блавкраца, шест миља на путу у Викторија Овест.

КАПЕТОВН, 18 децембра. — Говори се да је генерал Бота објавио осталим заповједницима, да је Кригер поручио, да Бури морају положити оружје, или сами наставити рат, јер је свака помоћ искључена.

ЛОНДОН, 19 децембра. — Киченер телеграфира да су Инглези код Махадорпа напанути били. Мртвих и рањених је остало 50 Инглеза, 200 заробљених. Положај у капској колонији није се измијенио. Бури су се подијелили у малим четама, и иду на Карнастон. Френч је окупирао Венлердорп. Кнокс не да Девету да иде на југ.

ЛОНДОН, 20 децембра. — Киченер јавља из Преторије, да Кнокс гопи Девета, плујенио је муниције, и пустио на слободу 76 Бура, које је Девет силом принудио да се боре. Френч је заробио 12 Бура и плујенио много хране.

ХАГ, 21 децембра. — Кригер болује од лаке бронките и лежи у постељи.

КОВЕС, 21 децембра. — Робертс је стигао.

ЛОНДОН, 22 децембра. — Инстиви доносе депешу из Капетовна, да се заметнула битка 86 миља на сјеверу од Матјесфонтеа.

КАПЕТОВН, 22 децембра. — „Рајтер“ доноси да је инглеска војска оставила Јагерфонтен и Фори-смит да се концентрира. Инглеско становништво транспортирано је у стан инглески код Еденбургграда.

— „Рајтер“ доноси да иоложи у Каиској колонији истаје све тежи.

Догађаји у Китају.

РИМ, 17 децембра. — Сенат је усвојио инострани буџет пошто је Висконти Веноста изложио држање Италије и осталих држава у китајском питању и ток преговора о условима мира.

ЛОНДОН, 17 децембра — Њемачки ратни брод „Луншјанг“ разбио се близу Кшанга. Сва војска спасла се осим заповједника.

ЊУЈОРК, 17 децембра. — „Хералд“ доноси из Пекина, да је двор управо ноту иностраним министима: морали се тврђава Таку порушити, хоће ли Принци оптужени бити погубљени, које мјесто има бити окупирао државама?

ПАРИЗ, 18 децембра. — „Хавас“ доноси из Пекина, да су Чинг и Ли-Хунг-Чанг саопштили министима царски указ, којим цар усваја ноту држава, овлашћује их да отпочну преговоре, и тражи обоставу непријатељства.

ПЕКИН, 19 децембра. — Китај прима услове држава и тражи да се отпочну преговори.

ВАШИНГТОН, 19 децембра. — Чинг и Ли-Хунг-Чанг чекају позив да отпочну расправљати услове заједничко ноте пријатељски, да израде што повољније услове.

ПЕКИН, 20 децембра. — Убица Кетелера био је погубљен јучер на лицу мјеста злочинства.

ЛОНДОН, 20 децембра. — Текст ноте китајске, предаде иностраним министима, гласи, да Чинг и Ли-Хунг-Чанг у име Китаја примају услове, и моле састанак.

ЊУЈОРК, 21 децембра. — По једној депеши из Пекина, Ли-Хунг-Чанг је изјавио у једном разговору, да ће Цар примити захтјева држава, али многобројне експедиције изазивљу немир, што није потребито. Цар ће казнити функционере назначене државама. Китај ће обезбједити странце.

О Г Л А С.

Ставља се до знања, да је главни Одбор за подизање дома за уџоболне у својој пуноважној сједници од 3 Децемба ов. год, ријешио да се отпочне грађна поменутог дома на ве означеном мјесту код Данилов-града и овијем позива све наше подузимаче, који би хтјели подузети ову радњу цијелу или дијелом да буду на Данилов-граду 14 Јануара 1901 год, гдје ће главни одбор држати јавну лицитацију.

Вишоречени дом градиће се према плану израђеном од Управитеља јавних грађовина и Државног инжинијера г. Марка Ђукановића који је план одбору био поднешен на увиђај и кога је одбор усвојио.

Дом ће се састојати из два павиљона, кухиње, тезе, магацина и авлије.

Главни павиљон за 42. болесника, дугачак је 75. мет. и 90 цм., а широк 11. мет. и 90. цм. Овај павиљон имаће 17. одјељења за болеснике и 6. одјељења за администрацију.

Други павиљон дуг је 43. мет. и 40. цм. а 13. мет. и 40. цм. широк. Имаће 26. одјељења. Оба ова павиљона приземна су, самоје администрација на два боја

Подузимачи дужни су довијети на лицитацију увјерење о чистом имању у вриједности од 2000. ф., или јемца, за гореречену суму

Цетиње, 22 децембра 1900.

ГЛАВНИ ОДБОР.

О Г Л А С

У магазину потписате царинарнице налази се слѣдећа роба:

6. кашета пића ликера, од 14 маја 1900, на име Луке Анђуса.

1. кашета пића „Monténégrina“, од 9 августа 1900, на име Вука Вулетика.

1. кашета розолије, од 11 августа 1900, на име Петка Пајовића.

2. каште розолије, од 15 октобра 1900, на име Марка Гвозденовића.

1. кашета пића ликера од 29 октобра 1900, на име Јевтима Ђорђевића.

1. кашетица чокуладе, од 25 октобра 1900, на име Пашка Коке.

1. батвица пића ципра *) од 15 септембра 1900, на име Живка Биљановића.

2. кашете пића ликера, од 8 октобра 1900, на име Зефа Ђурчије.

Пошто гореименовати трговци нехѣше примити до данас ову робу, изговарајући се: неки да је није наручицао, а неки да му роба није по мостри послата и т. д. То се са овијем позивају власници горње робе да се у року од данас за 30 дава пријаву у ову царинарницу са увјерењем — оригиналним рачуном, да своју робу приме, иначе, послѣје овога рока роба ће се јавно продати, а од ухваћених новаца по закону поступити.

Дјел. број. 228. попр. 607.

Цетиње, 7 децембра 1900.

ИЗ УПРАВЕ ЦАРИНАР. ЦЕТИЊА.

*) У прошла два броја „Гл. Црногорца“ речено је 1 батвица пића вермута а треба да стоји ципра.

Број 91 (3—3)
205

НА ЗНАЊЕ

Набавио сам фотографског занатлију са документима, који ће тачно, лијепо и брзо умјетнички радити.

Цетиње. Никола Ђон, сајција.

Број 92 (3—3)
20

О Г Л А С

Пошто ми је коначно предато у руке наслѣство пок. Јова М. Геруна, а пошто морам да за кратко вријеме одговорим знатно великијем наслѣдничкијем дужностима и обавезама, то најозбиљније позивам све дужнике пок. Јова, да у најкраћем року подмире свој дуг моме опуномоћенику, г. Мику Ф. Вучковићу.

Јово Р. Герун.

Број 93 (2—2)
50

Захвалност.

Његова Преузвишеност Г. Барон Макио, опуномоћени Министар Резидент Аустро-Угарске Монархије — на Цетињу, поклатио је преко Мин. Иностр. Дјела овој Управи за подјелу сиротињи Цетињској за Божићне празнике фиор. 86 (осамдесет и шест).

Подписата Управа изјављује са овим дародавцу најтоплију благодарност.

Број 2956.

Цетиње, 22 Децембра 1900.

У П Р А В А
ОПШТИНЕ БАРОНИ ЦЕТИЊА.

Број 94 (1—1)
52